

Wolkom
Gastvrij Fryslân

Dagcreatieve Netwerk Middag 2023

Mooi land, een Odyssee

Zef Hemel
Abe Bonnema Chair

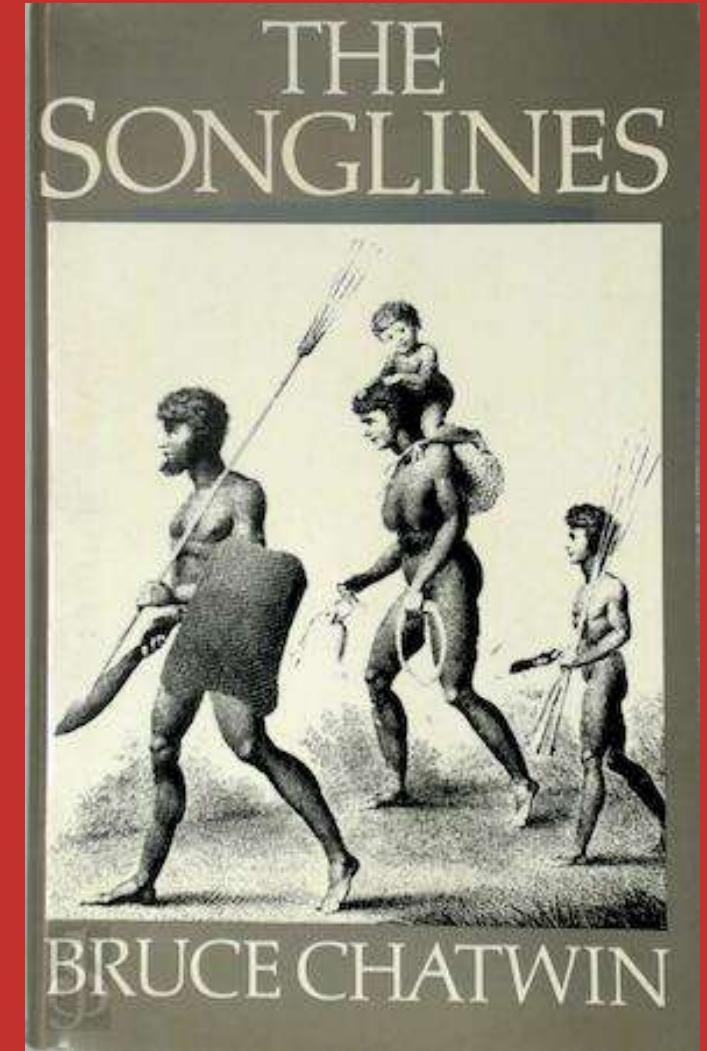
Proloog

Bruce Chatwin, 1940-1989

Chatwin's The Songlines 1987

- “The whites were forever changing the world to fit their doubtful vision of the future.
- The Aboriginals put all their mental energies into keeping the world the way it was.
- In what way was that inferior?”

1. opzettelijk vertragen

In plaats van autosnelwegen ..... wandelpaden!

Planoloog Zef Hemel onderzoekt Noord-Nederland te voet

Nee, als student sociale geografie in Groningen had **Zef Hemel** (1957) de provincie eigenlijk nauwelijks verkend, bekent hij rector magnificus Cisca Wijmenga in de video (6 minuten) waarin zij samen wandelen van Grijpskerk naar Pieterzijl. Maar nu hij als bijzonder hoogleraar na ruim veertig jaar Randstad naar Groningen is teruggekeerd, weet hij inmiddels beter. Met zo'n 35 voettochten haalde Hemel de schade in en raakte hij overtuigd van de 'magnifieke schoonheid' van het Groninger land en Noord-Nederland in het algemeen. In tijdschrift *Noorderbreedte* deed de planoloog in vijf artikelen verslag van de kennis en inspiratie die zijn wandelend onderzoek hem opleverde.

Die kennis over de landschappen en de inrichting daarvan die Hemel opdeed, al lopende met een wetenschapper, een boer of anderen, komt goed van pas bij de leeropdracht die de Ir. Abe Bonnema Stichting hem bij zijn benoeming in 2022 meegaf: Ruimtelijke herontwikkeling en revitalisatie van rurale en urbane regio's, in het bijzonder in Groningen en Friesland. Zijn oratie eerder dit jaar gaf hij de titel 'De smalle weg naar het duurzame noorden' mee. Op zijn eigen website houdt Hemel een blog bij over zijn wandelingen.

100 reasons to walk

- 1.[Lowers "Bad" Cholesterol \(LDL\)](#)
- 2.[Increase "Good" Cholesterol \(HDL\)](#)
- 3.[Prevents and Reduces High Blood Pressure](#)
- 4.[Reduces heart attacks by 86% \(combined with healthy lifestyle choices\)](#)
- 5.[Reduces risk of stroke by up to 50%](#)
- 6.[Lowers resting heart rate to make your heart more efficient!](#)
- 7.[Improves cardiovascular endurance and performance](#)
- 8.[Improves Circulation](#)
- 9.[Keeps your lungs healthy!](#)
- 10.[Strengthens breathing muscles](#)
- 11.[Safe, even for those with asthma](#)
- 12.[Lets one eat more with less weight gain](#)
- 13.[Burns calories](#)
- 14.[Causes weight loss!](#)
- 15.[Increases metabolism](#)
- 16.[Decreases Fat Tissue](#)
- 17.[Reduces BMI](#)
- 18.[Prevents Obesity](#)
- 19.[Curbs Metabolic Syndrome](#)
- 20.[Improves glycogen storage and allows better fat burning](#)
- 1.[Stimulates digestion](#)
- 2.[May reduce Acid Reflux severity and frequency](#)
- 3.[Improves functioning of organs](#)
- 4.[Beneficial for those with Chronic Kidney Conditions](#)
- 5.[Decreases risk of Fatty Liver Disease](#)
- 6.[Can act as an appetite suppressant](#)
- 7.[Prevents or manages type 2 diabetes](#)
- 8.[Helps insulin work better, lowering blood sugar](#)
- 9.[Helps to regulate Hormones.](#)
- 10.[Improves chance of healthy pregnancy](#)
- 11.[Alleviates menstrual cramps](#)
- 12.[Increases Testosterone in Men](#)
- 13.[Reduces chances for Breast, Endometrial, and Colon Cancer](#)
- 14.[Can reduce the urge to smoke!](#)
- 15.[Allows one to stay independent as they get older](#)
- 16.[Helps to avoid falls](#)
- 17.[Reduces pain and disability](#)
- 18.[Can add years to one's life](#)
- 19.[Enhances quality of life](#)
- 20.[Increases blood flow to the brain.....etcetera.....](#)

30 redenen om te gaan wandelen...

1. Geeft contact met het landschap
2. Betere gesprekken met mensen, bevordert het nadenken
3. Uitdrukking van gezond bewegen
4. Leidt naar gezonde landschappen
5. Sluit aan bij vergrijzing en krimp
6. Beteekt onthaasting en de tijd nemen
7. Informaliteit als kracht (spontaan, vertrouwelijk, persoonlijk)
8. Alternatief voor snelw^{Bestrijkt de regionale schaal}
9. egen en economische groei
10. Past bij brede welvaart
11. Maakt geschiedenis levend, emotioneert
12. Lijfelijke ervaring van het lopen
13. Alle zintuigen gebruiken (zien, horen, ruiken, voelen, proeven)
14. Van stad naar platteland en terug
15. Buiten de universiteit/het kantoor treden
16. Benaderbaar voor mensen
17. Een manier om toeval te organiseren
18. Helpt om netwerken te bouwen
19. Leidt tot commitment, vriendschappen
20. Ontspanning en plezier beleven
21. Publiciteit genereren
22. Voeding voor verhalen, aanleiding om te vertellen
23. Wandelpaden dankzij vrijwilligers en stichtingen, bottom-up
24. Geen uitstoot
25. Goedkoop
26. Duurzaam
27. Wandelpaden hebben de toekomst (fossiele brandstoffen eindig)
28. Kunstenaars gingen voor (Van Gogh, Basho, Abramovic)
29. Sluit aan bij trends van walkscapes, dérive, situationisten
30. Kan mensen echt veranderen

Hollandse kustpad deel 3 (LAW 5-3)

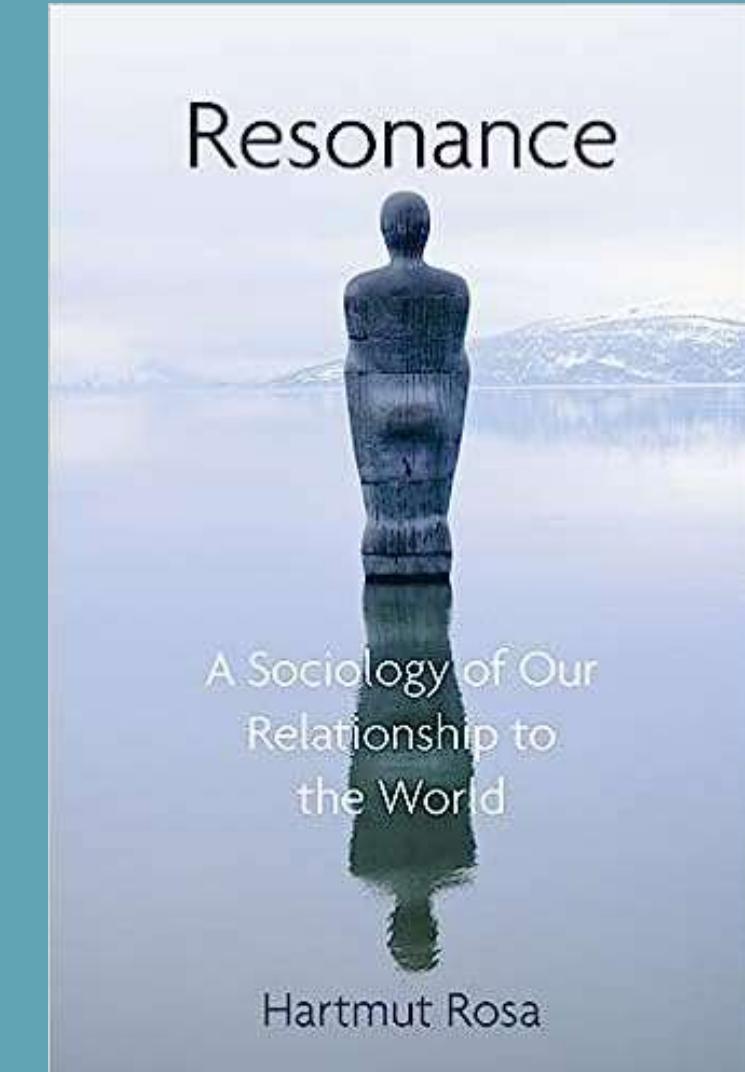

Opzettelijk vertragen kan ons terugleiden naar resonantie met de wereld

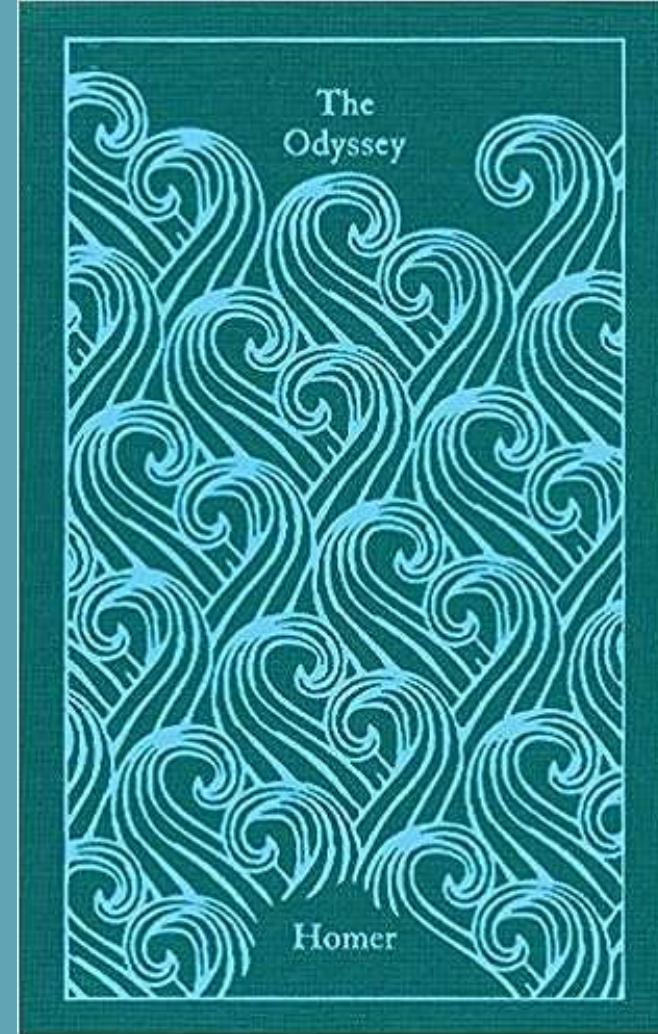
- Affectie;
- Respons;
- Transformatie.

Dit geldt voor landschappen, mensen, objecten, onze fysieke en spirituele omgeving

Homerus, De Odyssee

- Terugkeren op onze schreden: de mens moet een manier vinden om terug te keren naar huis, een moeizame reis van 20 jaar na de slag bij Troje;
- Een verhaal van moed, geduld, volharding;
- De voetreis als metafoor voor het menselijke vermogen om om te gaan met onzekerheid en het niet meer zwichten voor alle wereldlijke, materiële verleidingen.

Alles is er al.

Als alles er al is,
hoef je het alleen te vinden.

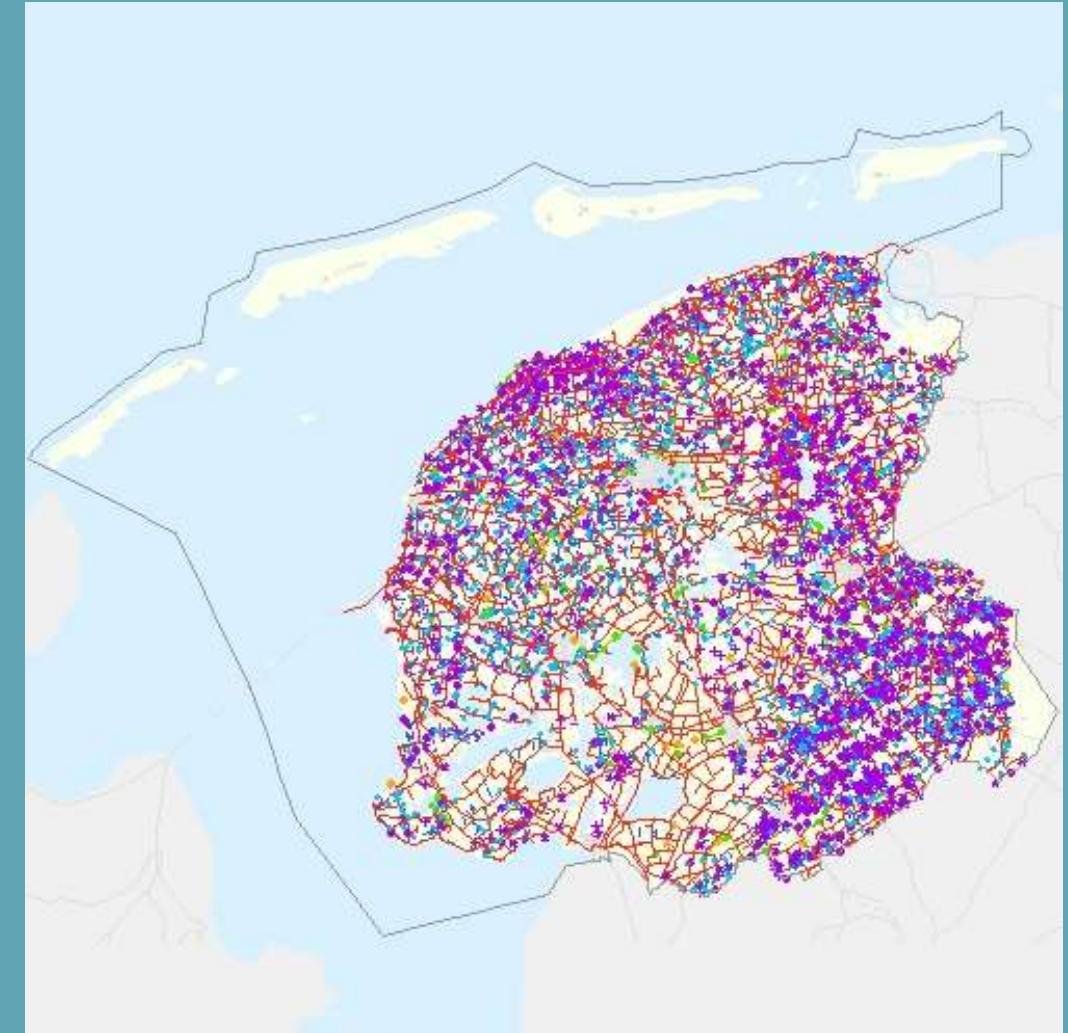
KAART OPSLAAN/PRINTEN

Wandelnetwerk

Je bepaalt zelf je route en het aantal kilometers dat je wilt wandelen. Vrijheid en flexibiliteit staan voorop! Je kan in twee richtingen wandelen, van knooppunt naar knooppunt.

Historische wandelpaden in Fryslân (Oude paden, nieuwe wegen 1979)

- Verdwenen paden;
- Verharde wegen;
- Verharde fiets- en voetpaden;
- Onverharde fiets- en voetpaden;
- Puinreed;
- Onverharde reed;
- Landschapspaden.

3. Terugwijken: hoe ziet een duurzame toekomst eruit?

New Babylon, Constant Nieuwenhuys 1956-1974

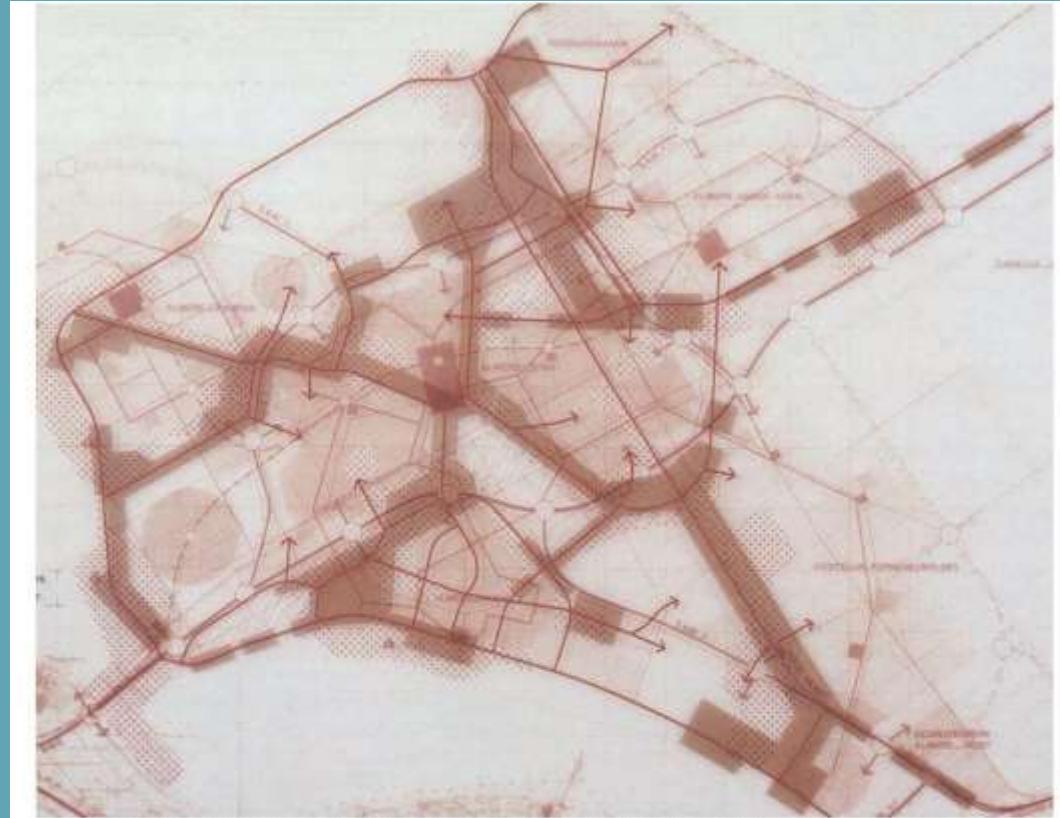
- Wandelen dat materialiseert in een architectuur van ruimtes waardoorheen we kunnen lopen en dwalen;
- Maakt niet-commerciële, alternatieve levenservaringen denkbaar en mogelijk;
- Vrij te gaan waar je wilt, traag bewegen, geen kloktijd, geen vaste verplichtingen;
- Onze behoefte aan spelen, maken, avontuur en dwalen bevredigd in zowel stad als land.

Almere, RIJP 1972-1976

- ‘Landschapsontwikkelingszones’;
- Netwerk van bossen en plassen, aan het begin van de kolonisatie van de polder geplant en gegraven;
- Raster van wandel- en fietspaden;
- Vrijzones die door toekomstige bewoners naar hun hand kunnen worden gezet.

FIETSROUTES IN DE LANDSCHAPSONTWIKKELINGSZONES (BUITENRUIMTE VAN ALMERE 1976)

8

Cirkelbos near Almere Haven

Louis le Roy in Heerenveen, Pres. Kennedylaan 1966-2022

Louis le Roy in Mildam

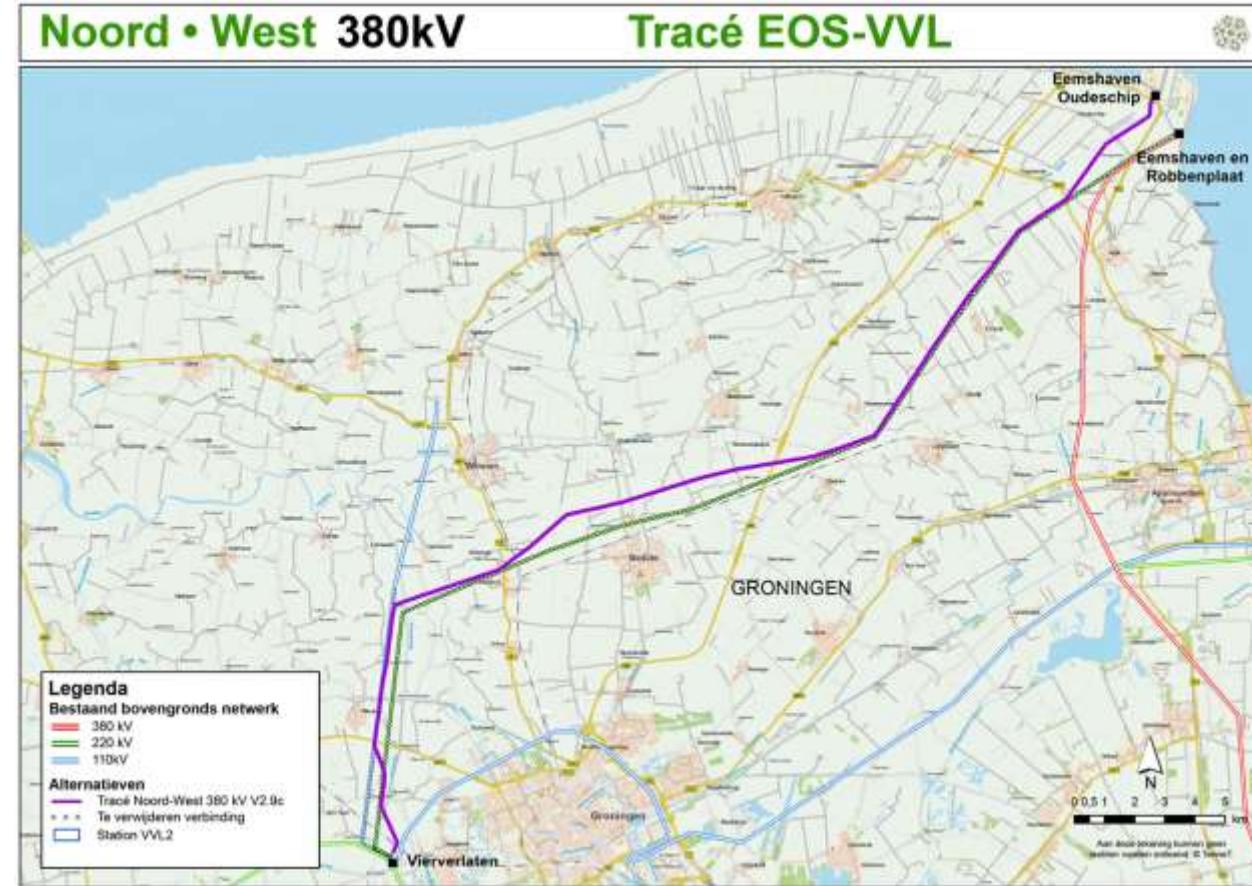

Windmill park Zurich, Fryslân 2020-22

Hoogspanningslijn Eemshaven–Vierverlaten, Groningen 2020-2023

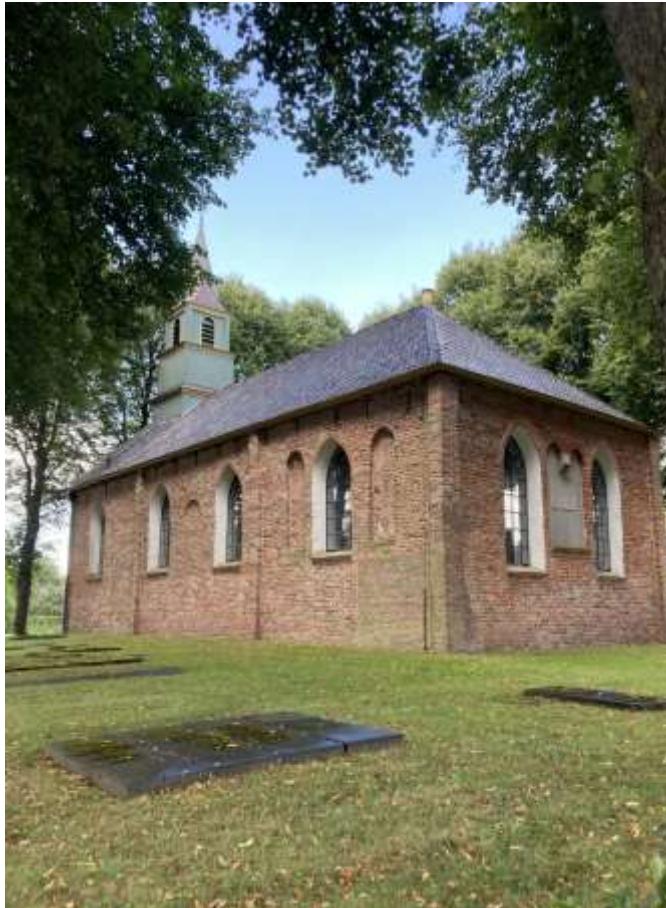
Nieuwbouw in 't Zandt, Groningen, pal naast de Mariakerk (13e eeuw)

't Zandt, Groningen

Tinallinge, Groningen

Tinallinge, Groningen

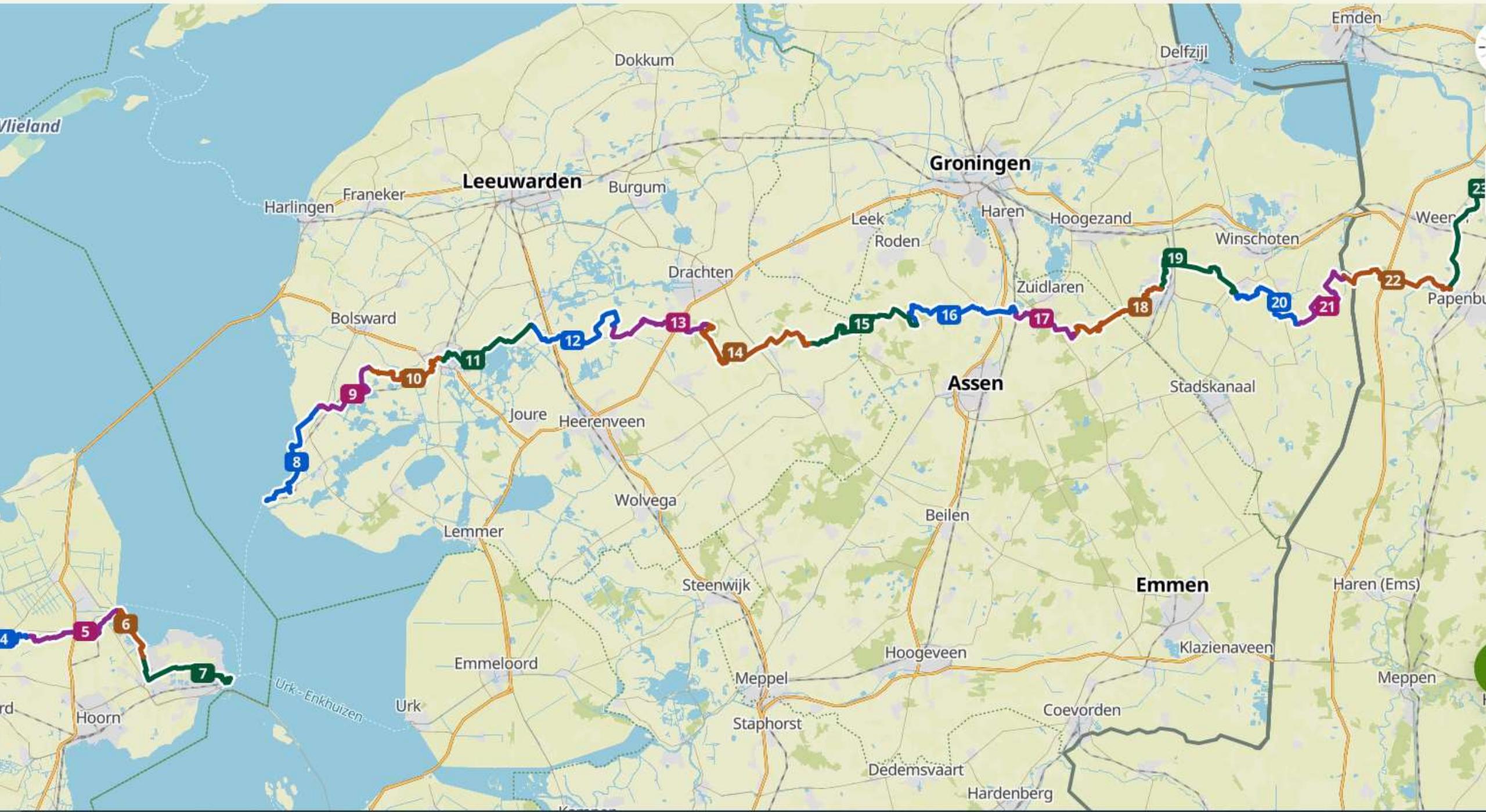

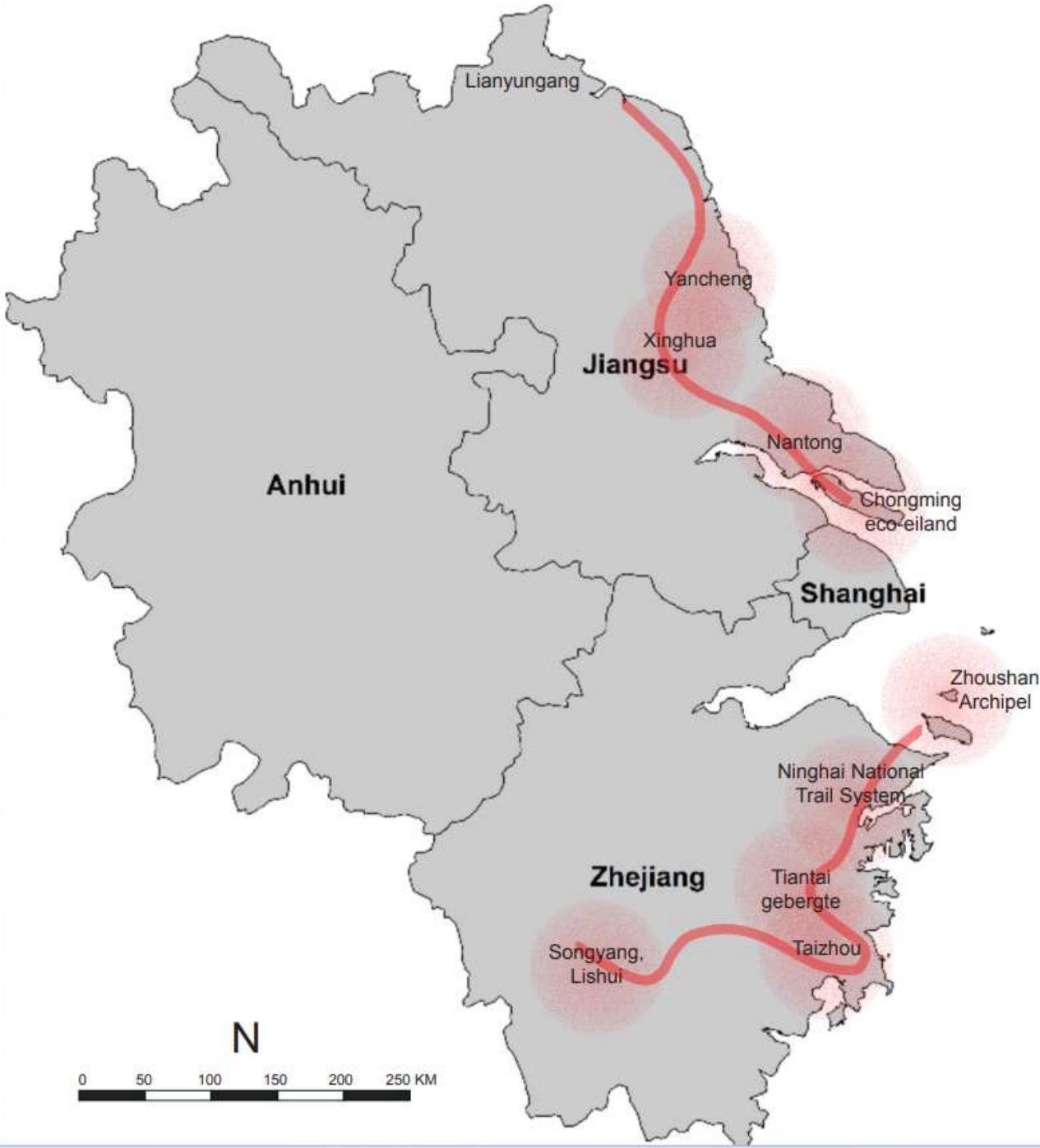

Pieterzijl, Groningen

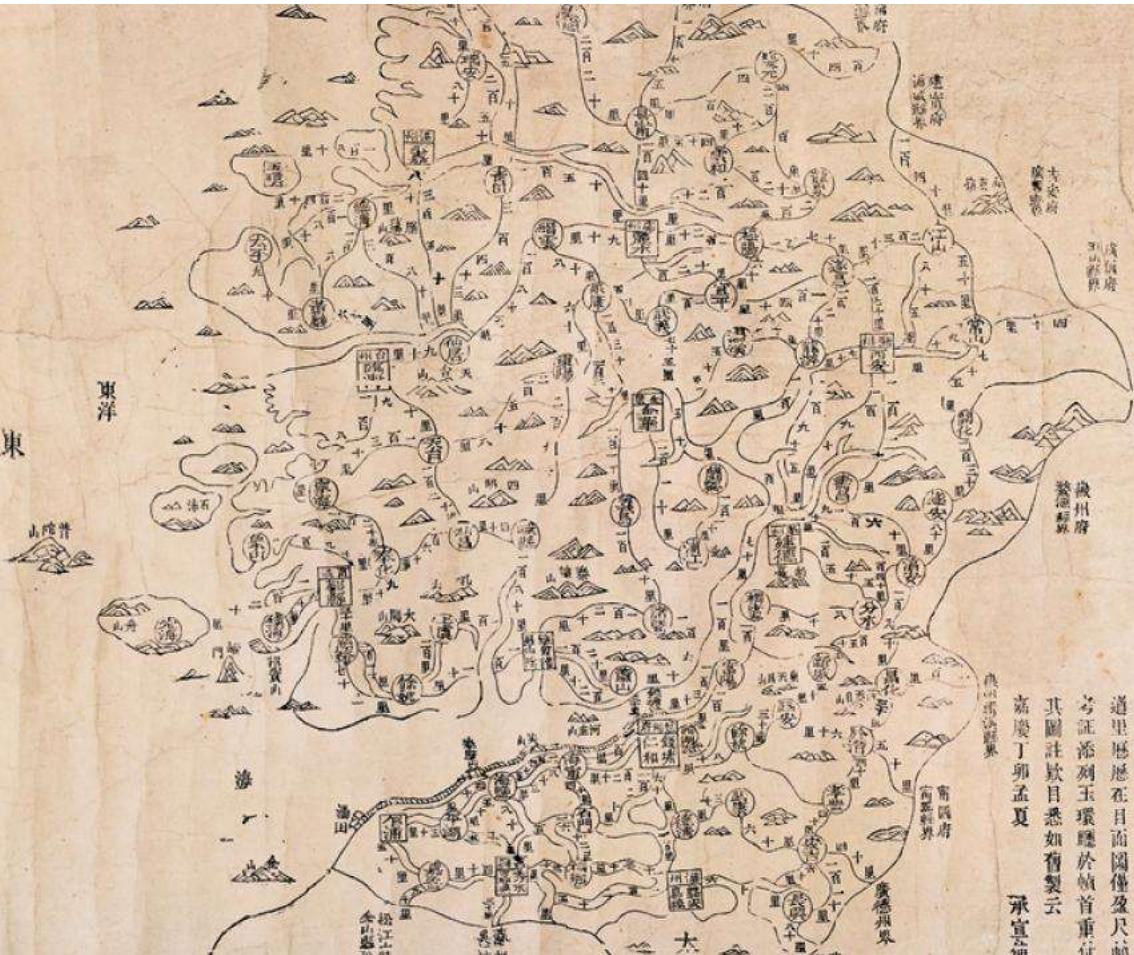
Harry den Hartog TUD/Shanghai

绿水青山就是金山银山
对丽水来说尤为如此

“Clean water and green mountains are as important as silver and gold / extremely important for Lishui.”

浙江統省地輿全圖

司宣兩道
生漸與國
種盈尺
頃首重往
表云

道里歷歷在目而國僅盈尺。蛇
名訛添列玉環隕於頸首重寶
其圖注款目悉如舊製云。
嘉慶丁卯孟夏
承宣

d) Drawing on the beauty of the countryside to drive development

With a focus on cultural elements such as Tang poetry, China's Grand Canal, ancient Chinese Torreya trees and the support of the FAO GIAHS (Globally Important Agricultural Heritage Systems) programme, six counties and urban areas have developed beautiful countryside routes linking multiple ancient trail areas, including those in the vicinity of Tianmu and Xibai Mountain.

Thanks to the four approaches listed above, ancient trails have become an important part of people's leisure activities and new trails continue to be added to the rural tourism inventory.

— 3. Ancient road groups as a combination of lines and surfaces

The ancient roads are all related to Tang Poetry in eastern Zhejiang and can be divided into three categories: Shanshui ancient paths (known as the roads of Shanyin), water-based post routes (the ancient waterway post routes of the Grand Canal) and ancient roads between mountains (numerous, divided into several trail areas).

The paved system of ancient roads weaves around five mountains in Shaoxing and has incorporated the following aims:

- ① Shaping a network of municipal greenways and country roads in accordance with local prerequisites
- ② Having regard to the lay of the land and original rural roads
- ③ Creating a beautiful system of corridors between mountains and rivers
- ④ Carrying out rural tourism projects in Shaoxing
- ⑤ Transforming the ancient roads into a local tourism destination for urban residents

— 4. Technology to boost promotional campaigns

We have developed technology dedicated to the ancient roads, such as the Hiking and Climbing app and the

N O M A D

IN THE FOOTSTEPS OF BRUCE CHATWIN

Toekomst Dagcreatieve Netwerken

2021 → 2024

1. De basis op orde

- * Fryske routes in database
- * POI's in database
- * Nieuw beeldmateriaal
- * Slimme koppelingen
- * Nieuw aanbod ontwikkelen

2. Het netwerk bijeen

- * Cultuur
- * Natuur
- * Recreatieschap
- * Marketingorganisaties
- * Provincie en gemeenten

